

ИЗВЕШТАЈ ОД СЛЕДЕЊЕТО НА МЕДИУМСКИТЕ СОДРЖИНИ

6 ФЕВРУАРИ – 4 МАРТ 2016

ДЕТАЛНА АНАЛИЗА
од следењето на медиумските содржини преку Механизмот
за набљудување и реакција при Институтот за комуникациски студии
(период: 6 февруари – 4 март 2016)

11. КАНАЛ 5

Прва недела (6 – 12 февруари 2016)

Во известувачкиот период од 6 до 12 февруари 2016 година на телевизијата Канал 5 се објавени вкупно 77 прилози кои се однесуваат на политичките актери, случувања или состојби. Најмногу внимание телевизијата посвети на: работата на Специјалното јавно обвинителство (11 прилози), мерките и проектите на Владата и на владејачката партија (12 прилози, од кои 5 се однесуваат на промотивните активности на лидерот Никола Груевски), и на теренските активности на СДСМ (11 прилози). Беа емитувани и две интервјуа со високи претставници на СДСМ, и тоа со заменик-претседателката Радмила Шекеринска и со генералниот секретар и министер за внатрешни работи Оливер Спасовски.

Негативен и напаѓачки однос е забележан во дел прилози за Специјалното обвинителство, силно фаворизирачки во прилозите за активностите на Владата и на ВМРО-ДПМНЕ, како и неутрален кон позитивен однос во голем дел прилози за СДСМ.

Коментари и оценки во вестите: Во текот на известувачкиот период телевизијата имаше фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и кон нејзините функционери во 14 прилози, а негативен, напаѓачки и демонизирачки кон СДСМ и кон нејзините функционери во 13 прилози. Во барем четири случаи напаѓачкиот однос е придружен со силен коментаторски тон (7 февруари: „Една благородна идеја, преточена во владин проект, Социјалдемократите ја претворија во политичка пресметка и блокада, без издржана аргументација, која ја покриваат со бучност“).

Телевизијата емитуваше дури 11 прилози за активностите на СДСМ, главно теренски посети на нивните високи претставници (7 февруари: Оливер Спасовски во Горче Петров најавува дека ќе ја укине радиодифузната такса; 7 февруари: Радмила Шекеринска во Бутел; 12 февруари, Дамјан Манчевски во Битола критикува дека во градот нема капитални инвестиции итн.), а во дел од нив дури имаше фаворизирачки елементи (9 февруари: „Дојдовме за да ти покажеме дека ја имаш нашата поддршка и со тебе сме. Со овие зборови жителите на Илинден го пречекаа претседателот на СДСМ Зоран Заев“). Ова е крајно невообичаена пракса за оваа телевизија. Освен тоа, изборната кампања не е почната и таа нема никакви обврски да ги покрива овој тип активности на ниту една партија. Се претпоставува дека ова се прави како алиби за да се продолжи со покривањето на партиските активности на ВМРО-ДПМНЕ, како и со напаѓачките прилози кон опозицијата.

Прилозите со демонизирачка содржина за опозицијата продолжија (7 февруари: „Насилната и напната драматична претстава пратениците на СДСМ ја организирале откако ги доставиле како што се оценуваат апсурдните 984 амандмани“). Двете интервјуа со претставници на СДСМ поминаа во напната атмосфера, со обиди за дискредитирање на соговорниците. Исто така, на личности и на институции што имаат спротивни позиции од владејачката партија во врска со актуелните политички прашања, им се атрибуира врска со СДСМ како обид да се дискредитираат (9 февруари: „Освен тоа

во дел од проектите невладината Мост соработувала и со институтот Отворено општество, организација која е позната како главен финансиер на СДСМ“).

Во прилозите за Специјалното јавно обвинителство емитувани пред прес-конференцијата на која беа најавени неговите први кривични пријави, доминираше напаѓачката содржина, со обвинувања за поврзаност на обвинителката Катица Јанева со партијата СДСМ (6 февруари: „Има некоја тајна врска меѓу раководството на СДСМ и специјалната јавна обвинителка, вели политичкиот аналитичар Сотир Костов“), како и за нејзиниот изнајмен стан во Скопје 10 февруари: „Логично образложение зошто Јанева споменува дека таа и членовите на нејзиното потесно семејство немаат стан од над 80 метри квадратни во Скопје, според порталот, е фактот дека Јанева веќе имала наведено во анкетниот лист дека на име на нејзините деца се водат два луксузни стана во центарот на Скопје, кои се помали од 80 метри квадратни“). На 12 февруари беше коректно пренесена информацијата за првиот случај објавен од Специјалното јавно обвинителство, заедно со партиските реакции по тој повод. Но тоа беше дури седми прилог во вестите, и не му се даде важноста што ја заслужува. Освен тоа, во истиот блок се емитуваше и прилог за анкета на агенцијата Брима Галуп, според која поголемиот дел испитаници одговориле дека немаат доверба во Јанева.

Фаворизирачките прилози за власта и за владејачката партија продолжија со тон на политички маркетинг (12 февруари: „Стипендии, обуки, спортска и културна инфраструктура, решавање на крупните животни прашања од аспект на станувањето, останати поволности од одласта на јавниот превоз, бесплатна посета на културно уметнички институции, сето ова е дел од содржината на 20те проекти за младите кои ги предложи а дел од нив и се реализирани, владејачката ВМРО ДПМНЕ и нејзиниот лидер, доскорешниот премиер Никола Груевски“). Не изостана ниту емитувањето изрази на благодарност кон Никола Груевски (6 февруари, изјава од градоначалникот на Битола Владимир Талевски: „Сакам да се заблагодарам на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ кој што веднаш имаше политички сенс и волја сите нас да не` контактира, заеднички да најдеме подобро решение“).

Користење на изворите: Во најголем дел од прилозите се користи само еден извор (40 прилози). Од прилозите каде што се користат два или повеќе извори, тие почесто се согласуваат или имаат барем неутрален однос едни кон други (14 прилози), а поретко се спротивставуваат (9 прилози). Продолжува некритичкото пренесување напаѓачки содржини од интернет-портали (8 февруари: „Милионските евра на организацијата порталот ги поврзува со нејзиниот прв човек Дарко Алексов кој е жесток поддржувач на политиките на Зоран Заев и со екстра приходите од Мост дошол до елитен имот во скопската луксузна населба Бардовци вреден илјадници евра“). Забележани се и прилози со експертски мислења, без именувани експерти (8 февруари: „Експертите не можат да најдат никакво логично оправдување во противењето на СДСМ за формирање на универзитет за национална безбедност“)

Директни обраќања: Во мониторираниот период беа емитувани по пет директни обраќања на лидерите на ВМРО-ДПМНЕ и на СДСМ, Никола Груевски и Зоран Заев, две од лидерот на ЛП Ивон Величковски, и едно од претседателката на ДОМ Лилјана Поповска.

Аудиовизуелна презентација: Следењето на активностите на лидерот на ВМРО-ДПМНЕ со ист интензитет како во времето додека ја извршуваше премиерската функција, како и маркетиншките тонови во прилозите за проектите што ги најавува Владата и владејачката партија, остануваат најкарактеристичен тип на аудиовизуелна манипулација. Се користи и скриена промоција, на пример во прилог дека Македонија била прогласена за една од најинтересните туристички дестинации што треба да се посетат (7 февруари: „Промотивните спотови заедно со мерките на владата во однос на зголемувањето на субвенциите последниве години придонесоа за зголемен број туристи во земјава“).

Примери на фаворизирање или демонизирање политички субјекти:

- (6 февруари, најава на прилог): Специјалната обвинителка Катица Јанева работи непрофесионално и незаконски велат експертите.
- (7 февруари, извештај): Зборувајќи за актуелната политичка ситуација, Николовски рече дека Никола Груевски се плаши од вистината и затоа бие битка која знае дека ќе ја загуби
- (8 февруари, анализа/коментар): Оваа граѓанска организација (МОСТ) делува како продолжена рака на СДСМ и Заев и е една од алатките за одлагање на изборите.

- (11 февруари, анализа/коментар): За експертите повеќе од двојната предност на ВМРО ДПМНЕ - резултат на деструктивноста на СДСМ.
- (26 јануари, извештај) Инвестицијата на својот фејсбук профил ја најави претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски.

Втора недела (13 – 19 февруари 2016)

Во известувачкиот период од 13 до 19 февруари 2016 година на телевизијата Канал 5 се објавени вкупно 79 прилози кои се однесуваат на политичките актери, случувања или состојби. Најзастапени теми беа: случајот „Титаник“ на Специјалното јавно обвинителство (12 прилози), предвремените парламентарни избори (11 прилози), мигрантската криза (8 прилози), проектите на државните институции (8 прилози), активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ (7 прилози), преговорите за медиумите (5 прилози) итн. Во најголем дел во известувањата на овие теми е забележан фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ, а негативен и демонизирачки кон СДСМ и кон Специјалното јавно обвинителство.

Коментари и оценки во вестите: Во текот на известувачкиот период телевизијата имаше фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и кон нејзините функционери во 14 прилози, а негативен, напаѓачки и демонизирачки во 15 прилози кон СДСМ и во 8 прилози кон СЈО. Коментаторска содржина е забележана кон СДСМ во 8 напаѓачки прилози (1911 февруари: „Зошто лидерот на СДСМ Зоран Заев бега од избори на 24 април, а во истовреме се надева дека амбасадорите на САД и на унијата ќе му дадат безрезервна поддршка“), кон СЈО во 4 прилози (16 февруари: „Катица Јанева која има мандат да води истраги поврзани со незаконски прислушувани материјали тргна во офанзива за чистење и спас на Заев и сите обвините во Пуч како и нивните најблиски“), и во 3 фаворизирачки прилози за ВМРО-ДПМНЕ (13 февруари: ВМРО ДПМНЕ е поголемо од неговите закани и од неговите криминогени и деструктивни планови рече претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски промовирајќи ги новите мерки за младите“).

Случајот „Титаник“ се следеше интензивно, иако често беше подолу во вестите, зад владините проекти, мигрантите, дури и зад кривичната пријава против Божидар Јанковски, сопругот на заменик-претседателката на СДСМ Радмила Шекеринска, за наводни малверзации со издавање стан (15 и 16 февруари). Специјалната обвинителка Катица Јанева, за која се користи дури и пејоративен термин „специјалната“ (17 февруари: „Специјалната бара и предмети што не се дел од бомбите“), е претставена како соработник на СДСМ (13 февруари: „По политичкиот настап на Јанева експертската јавност излезе со став дека СЈО одработува политичка агенда на СДСМ и дека Јанева е диригирана од странски фактори и опозицискиот лидер Зоран Заев“). Пренесени се дури и навредливи и деградирачки коментари за соработничките на Јанева (14 февруари: „Едмонд Темелко може да биде спокоен, бидејќи го гонат манекенки, а не обвинителки, велат од Народното движење за Македонија“).

(2) Темата за предвремените парламентарни избори беше позастапена во вториот дел од неделата, во очекување на оценката од ЕУ и од САД околу условите за нивното одржување. Иако се пренесуваа различните ставови на политичките актери околу одржувањето или одложувањето на изборите, се забележуваше фаворизирање ставот тие да се одржат во предвидениот термин на 24 април, кој се изразуваше и со цитирање колумни (19 февруари: „Слична порака упати и поранешниот портпарол на НАТО Џефри Гордон. Според него лидерот на опозицијата Зоран Заев се обидува да го заобиколи изборниот процес бидејќи анкетите не се во негова корист“).

(3) Политиките за справување со мигрантската криза се ударна тема во вестите на 14 и на 15 февруари, иако се среќаваат и во другите денови. Сомнежите дека оваа тема се користи за дефокусирање од другите актуелности, како и за притисок да се одржат изборите што поскоро и да заврши политичката криза, се поткрепуваат и со известувањата (18 февруари: „Секое одлагање на актуелната политичка криза влијае на капацитетите на земјата за справување со мигрантската криза, политичките лидери мора да го спроведат договорот. На синоќешниот мини-самит во Брисел се зборувало и околу ова прашање“).

(4) Следењето на активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски продолжи со ист интензитет како во периодот додека беше премиер. Притоа се алудира на целосна симбиоза меѓу државата и партијата. Содржините на кои тој најавуваше нови проекти се пласираа ударно на почетокот од вестите (13 февруари: „Промовирани нови 7 проекти за младите. Груевски најави меѓу другото тениска арена, пливачка арена, нова сала за гимнастика“), а тоа беше случај и со настаните на кои присуствуваше (17 февруари: „На камен темелникот покрај сопствениците присуствуваше и лидерот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски кој на својот фејсбук профил напиша дека во новиот капацитет на Хајтек во зоната ќе се вработат 300 лица“). Овие псевдонастани имаа приоритет пред главните теми како случајот „Титаник“ или изборите. Маркетиншкиот тон и речник беа карактеристични за повеќето прилози на кои се промовираа владини мерки или проекти (18 февруари: „Голем интерес за владиниот проект „Купи кука за млади“. Велат дека државната помош во значителна мера ќе им го олесни решавањето на стамбеното прашање“).

(5) Телевизијата продолжи и со трендот на давање збор на опозицијата, емитувајќи шест прилози за партиските активности на СДСМ (13 февруари: „Доаѓа време на сериозна борба против криминалот, изјави денеска во Прилеп потпретседателот на СДСМ Дамјан Манчевски“), или на владините функционери што доаѓаат од оваа партија (15 февруари: „Спасовски во посета на полициската станица во Кисела Вода“). Сепак, дека програмата е далеку од избалансирана покажуваат напаѓачките содржини кон опозицијата (17 февруари: „Во меѓувреме СДСМ повторно прави обид да го кочи прочистувањето на избирачкиот список, пишува Курир“), како и однесувањето кон претставниците на СДСМ што гостуваат во вестите. Неделава гостинка беше потпретседателката на партијата Фросина Ременски, а интервјуто почна со обид за нејзина дискредитација поради наводна поврзаност со ВМРО-ДПМНЕ (19 февруари: „На почетокот пред да ја преземете функцијата излегоа информации дека сте биле во младоста член на ВМРО-ДПМНЕ, односно на СМК, која што знаеме дека е многу десно профилирана. Од друга страна сега сте министер во владата на ВМРО-ДПМНЕ како потпретседател на СДСМ. Дали се чувствувате дека одите лево-десно, или пак го следите својот пат“).

Користење на изворите: Во најголем дел од прилозите се користи само еден извор (33 прилози). Од прилозите каде што се користат два или повеќе извори, тие почесто се согласуваат или имаат барем неутрален однос едни кон други (20 прилози), а поретко се спротивставуваат (10 прилози). Во пет прилози е забележано некритичко пренесување напаѓачки содржини од интернет-портали, дури и клевети (14 февруари: „Опозицискиот лидер како што тврди порталот, инсистирал Катица Јанева најмалку еднаш неделно да држи прес конференции на кој би излегувала со непоткрепени изјави со цел постојано да отвора нови случаи и да оцрнува нови личности“). Двапати во мониторираниот период професорката Тања Каракамишева е консултирана како претставник на некаков општ став на правните експерти, обвинувајќи го Специјалното јавно обвинителство за нестручност и за политичка поврзаност (13 февруари: „Експертите велат дека ова е невиден скандал во Македонското правосудство“; 17 февруари: „Експертите оценуваат дека во постапките на специјалното обвинителство се препознава политичка позадина“).

Директни обраќања: Во мониторираниот период беа емитувани осум обраќања на лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски, по едно од лидерите на ДУИ Али Ахмети и на Либералната партија Ивон Величковски (интервју на 16 февруари), и три на првиот човек на СДСМ Зоран Заев, од кои две беа искористени против него.

Аудиовизуелна презентација: Емитувањето промотивни содржини за Никола Груевски, партијата ВМРО-ДПМНЕ, како и за работата на институциите раководени од нејзини кадри, остануваат најчест вид на аудиовизуелна манипулација. Сепак, забележани се и други примери. Беа емитувани стари „споредбени изјави“ меѓу Катица Јанева и Зоран Заев, секој на по половина екран, за да се докаже „координација“. Идентичен прилог емитуваа и други телевизии (Алфа). Три дена се емитуваат исти снимки во прилозите за поддршка на градоначалникот на Пустец Едмонд Темелко, кои, според ознаките на микрофонот, не се направени од телевизијата. Истите кадри, изјави и анкетирани граѓани ги имаше и на други телевизии (Алфа). Се користи видеоматеријал од партиски митинг како дел од вестите (13 февруари: „Груевски: ВМРО ДПМНЕ е поголемо од сите закани на Заев и неговите криминогени и деструктивни планови“).

Има примери на прикриен политички маркетинг, извештајот за прославата на празникот на лозарите „Св. Трифун“ се искористи за промоција на владините политики во лозарството (14 февруари: „Според вицепремиерот Ставрски од 2008 година до минатата година исплатени се над 75 милиони евра субвенции, од кои само за минатогодишната реколта се исплатени 8 милиони евра“).

Примери на фаворизирање или демонизирање политички субјекти:

Трета недела (20 – 26 февруари 2016)

Во известувачкиот период од 20 до 26 февруари 2016 година на телевизијата Канал 5 се објавени вкупно 67 прилози кои се однесуваат на политичките актери, случувања или состојби. Најзастапени теми беа: одложувањето на предвремените парламентарни избори (24 прилози), проектите и мерките на Владата и на другите државни и локални органи (8 прилози), иницијативата Уставниот суд да овозможи помилување осуденици за изборни нерегуларности (4 прилози), активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски (4 прилози) итн.

Во најголем дел во известувањата на овие теми е забележан фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и негативен и демонизирачки кон СДСМ и кон други субјекти (НВО, меѓународни претставници), кои искажале спротивни ставови од тие на владејачката партија.

Коментари и оценки во вестите: Во текот на известувачкиот период телевизијата имаше фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и кон нејзините функционери во 18 прилози, а негативен, напаѓачки и демонизирачки во 14 прилози кон СДСМ, како и во 5 прилози кон меѓународната заедница, и во по еден прилог кон посредникот Питер Ванхојте, невладината организација „Мост“ и Државната изборна комисија. Изразена коментаторска содржина е забележана во 7 негативни прилози за СДСМ (23 февруари: „Наместо нови идеи и работни места во корист на граѓаните, назадување, кривични пријави и опструкција на предвидените проекти во буџетот. Што остава зад себе министрите и замениците од СДСМ“).

(1) Со фаворизација на ставот да не се менува изборниот датум, се пренесуваа сите информации и реакции поврзани со темата за предвремените парламентарни избори. Опозицијата се напаѓаше дека не сака да оди на избори (22 февруари: „Ефтов вели дека СДСМ и Зоран Заев не сакаат соочување на избори со ВМРО ДПМНЕ“), но откако се одложи датумот, но потоа беше пофален лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски дека ги прифатил барањата на опозицијата (24 февруари: „Исклучително мудра и државничка одлука во интерес на граѓаните и државата“). Но демонизирањето на политичките субјекти не запре кај опозицијата, туку се прошири и врз други субјекти, на кои им се атрибуира поврзаност со СДСМ поради нивните ставови. Беа емитувани напаѓачки прилози против организацијата „Мост“ (20 февруари: „Веќе нема сомневање дека Дарко Алексов преку неговата Мост ќе напише таков извештај за изборите каков што од него Заев и СДСМ ќе побараат, без оглед на фактите и аргументите, заклучува порталот“), против Државната изборна комисија (23 февруари, цитиран текст од порталот „Курир“ за соопштение на ДИК: „Содржината на самото соопштение наликува како да е пишувано од штабот на СДСМ, бидејќи и по реториката и по неаргументираноста прилега дека е дело на ова партија“), и кон посредникот Питер Ванхојте за неговите фотографии со мачки на Твитер (21 февруари: „Оваа фотографија отвора многу прашања и дилеми во јавноста за тоа кој е заканувач, а кој мачката“).

(2) Интензивен напаѓачки однос беше изразен и кон претставниците на меѓународната заедница, особено откако американскиот амбасадор Џес Бејли ја објави препораката да не се одржат избори на 24 април. Странските дипломати се обвинуваа за мешање во внатрешните работи преку анкети со граѓани (22 февруари: „На дел од македонските граѓани им пречи улогата на меѓународната заедница во преговорите“), или преку коментари на политички аналитичари, на пример новинарот Васко Евтов (22 февруари: „Меѓународната заедница која требаше да биде гарант на договорот од пржино, од вчера стана лидер на опозицијата“). Тој однос беше задржан и во интервјуто со американскиот амбасадор Џес Бејли (22 февруари: „Дали по вчерашните случувања Македонија ќе остане суверена држава“).

(3) Се наметнува наратив дека политичката криза треба да се надмине што побргу, за државата да добие стабилна влада и да се посвети на справувањето со мигрантската криза. Но притоа се прави

конструкција дека опозицијата, во контекст на состојбата со мигрантите, со барањето да се одложат изборите ја става државата во безбедносен ризик. Оваа теза се пласира преку пренесување ставови на колумнисти од Вашингтон (21 февруари: „Гордон смета дека Македонија мора да има функционална влада, за да се справи со бегалската криза“), како и со пренесување изјава на европратеникот Милан Звер, чие гледиште е претставено како општ став на Брисел (23 февруари: „Европратениците за Канал 5 велат дека Македонија мора што поскоро да излезе од оваа политичка криза. Голема загриженост во Брисел има поради проблемот со мигрантите“).

(4) Информацијата дека Уставниот суд прифатил да ја разгледа иницијативата да се укине забраната за помилување за изборни престапи, првиот ден беше пренесена само технички, при крајот на вестите. Следниот ден беше напаѓана опозицијата дека во 2009 година, кога се носеле законските измени, била против нив, а сега е против нивното укинување (26 февруари: „Експертите коментираат дека хистеричката која ја започна СДСМ против работата на Уставниот суд е провидна игра на партијата чии пратеници во 2009 година тврдеа дека ограничувањето на правото за помилување е противуставно, а денес го тврдат спротивното“). Не се споменува околноста дека партијата ВМРО-ДПМНЕ ја иницирала одлуката во 2009 година, а таа се укинува кога нејзини високи претставници се обвинети за изборни измами.

(5) Последните два дена продолжи интензивното следење на активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски, кој по кратка пауза поради одложувањето на изборниот датум, продолжи со своите теренски посети. Два дена со него се отвораа вестите. Се пренесуваше дека се обратил на трибина (25 февруари: „Лидерот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски очекува голема поддршка на изборите од граѓаните“), дека се среќавал со граѓаните (26 февруари: „Претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски попладнево беше на средби со граѓаните во неколку населени места во општина Гази Баба“), дека му се реферирало за собраниската расправа околу формирањето нов универзитет (26 февруари: „Претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски слушна од пратеничката Олга Најденовска која раководи со комисијата за образование со какви проблеми се соочува поради опструкцијата на пратениците од СДСМ“, и дека најавувал проекти преку својот фејсбук-профил (26 февруари: „Дојран доби пешачка патека, информацијата на фејсбук ја објави претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски“). Притоа секогаш беше претставуван како некој кому му се реферира, кој ја има контролата врз ситуацијата, и кој презема акција.

Користење на изворите: Во најголем дел од прилозите се користи само еден извор (34 прилози), од кои во една третина (11 прилози), тој извор е претставник на Владата или на партијата ВМРО-ДПМНЕ. Од прилозите каде што се користат два или повеќе извори, тие почесто се согласуваат или имаат барем неутрален однос едни кон други (14 прилози), а во дел од нив (6 прилози) станува збор за по двајца или повеќе претставници на власта или на владејачката партија како се надополнуваат. Најмалку прилози се емитувани (10 прилози) во кои изворите имаат различни или спротивставени стојалишта. Во пет случаи телевизијата некритички пренесуваше напаѓачки и клеветнички содржини против опозицијата или против други субјекти, од веб-портали.

Директни обраќања: Куриозитет оваа недела е што претседателот на СДСМ е најзастапен со директни обраќања (5), пред лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски (3), и првите луѓе на ДУИ Али Ахмети (2) и на ДПА Мендух Тачи (1).

Аудиовизуелна презентација: Беа забележани повеќе различни типови на манипулативна аудиовизуелна презентација:

(1) Интензивно се покриваат активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски, иако во мониторирањето период тој нема државна функција.

(2) Користење стари изјави во нов контекст. Наместо да се побара одговор од министрите Оливер Спасовски и Фросина Ременски за обвинувањата против нив од нивните заменици Митко Чавков и Диме Спасов, во врска со непочитување на одлуките на Вишиот управен суд, се емитуваат нивни стари изјави за кои се вели дека покажуваат дека тие немаат намера да ги почитуваат овие одлуки, иако во самите изјави тоа не е експлицитно кажано.

(3) Скриен политички маркетинг се применува во повеќе случаи. Емитиран е пратеникот од ВМРО-ДПМНЕ како повикува на јавна седница на Државната изборна комисија (21 февруари), но и како ја фали својата партија и ја критикува опозицијата. Во прилог за одложувањето на изборите (24 февруари) се реемитуваат резултатите од анкета за рејтинзите на партиите од пред неколку недели, според кои ВМРО-ДПМНЕ е во убедливо водство.

(4) Во промотивен прилог за економските политики на Владата (21 февруари), поточно за изградбата на нова индустриска зона во Штип, се цитираат неименувани познавачи со пофални зборови („Ова е иницијалната каписла за инвестицискиот бум во штипската економија, едногласни се познавачите на актуелните економски прилики во општината“).

(5) Генерализација на ставови. Во прилог од 23 февруари се пренесува став на, како што се вели, основачите на македонската државност, а е емитирана изјава на првиот министер за правда Ѓорѓи Наумов, и на никој друг. Прилогот е против мешањето на меѓународната заедница во внатрешните работи на земјата.

(6) Архивски снимки. Во истиот прилог е емитирана снимка од прославата на плоштадот во Скопје по прогласувањето на независноста на Македонија во 1991 година и свечениот говор на првиот претседател Киро Глигоров, во контекст дека сега, како што се вели, се губи тогаш стекнатиот суверенитет.

(7) Повторување содржини. Истата анкета со граѓани што го критикуваат мешањето на странските амбасадори во внатрешните работи е емитирана на 22 и на 23 февруари.

(8) Позиционирање на прилозите. Телевизијата продолжи да известува за партиските активности на претставниците на опозицијата, во обид да прикаже дека и` дава простор (5 прилози). Во еден од тие прилози (20 февруари), е емитиран Кире Наумов од СДСМ како ја критикува состојбата во јавното здравство, но веднаш потоа е пуштен прилог во кој министерот за здравство Никола Тодоров предава во употреба нов апарат во Клиниката за торакална хирургија.

Примери на фаворизирање или демонизирање политички субјекти:

- (23 февруари, најава/коментар): Според аналитичарите ваквата изјава покажува дека СДСМ нема намера да излезе на избори ниту во јуни што е резултат на нискиот рејтинг на партијата.
- (23 февруари, најава на прилог): Според дел од основоположниците на македонската државност, меѓународната заедница се однесува кон Македонија како таа да е протекторат и несамостојна држава, наметнувајќи свои решенија
- (24 февруари, аналитичко-репортажен прилог): Исклучително мудра и државничка одлука во интерес на граѓаните и државата, вака политичките експерти ја оценуваат одлуката на ИК на ВМРО-ДПМНЕ и нејзиниот лидер Никола Груевски, наместо на 24 април, изборите да се одржат на 5 јуни.
- (26 февруари, извештај): Остварено уште едно ветување на граѓаните, Дојран доби нова пешачка патека уредена и осветлена, достапна за жителите и туристите кој го посетуваат Дојран, напиша на својот фејсбук профил претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски.

Четврта недела (27 февруари – 4 март 2016)

Во известувачкиот период од 27 февруари до 4 март 2016 година на телевизијата Канал 5 се објавени вкупно 95 прилози кои се однесуваат на политичките актери, случувања или состојби. Најзастапени теми беа: следењето на активностите на лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски (20 прилози), работата на Специјалното јавно обвинителство (12 прилози), покривање на активностите на опозицијата (11 прилози), активностите на политичките актери во врска со мигрантската криза (9 прилози), проектите и мерките на Владата и на другите институции (8 прилози), предвремените парламентарни избори (7 прилози), поставувањето крст во општината Бутел (7 прилози) итн.

Во најголем дел во известувањата на овие теми е забележан фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и негативен и демонизирачки кон СДСМ, иако се забележува раст на бројот на прилозите во

кои се промовираат гледиштата на опозицијата. Особен негативен однос е регистриран кон Специјалното јавно обвинителство.

Коментари и оценки во вестите: Во текот на известувачкиот период телевизијата имаше фаворизирачки однос кон ВМРО-ДПМНЕ и кон нејзините функционери во 32 прилози, а негативен, напаѓачки и демонизирачки во 12 прилози кон СДСМ, како и во 6 прилози кон Специјалното јавно обвинителство. Коментаторските содржини се покарактеристични за негативните и напаѓачки прилози отколку за позитивните (1 март: „СДСМ, како што тврдат аналитичарите, во недостиг на програма, ќе се потпира на СЈО и на Катица Јанева, која со неаргументирани пријави за функционери во ВМРО ДПМНЕ ќе се обиде да ја стопи разликата во рејтингот“).

(1) Темата што го одбележа мониторираниот период на телевизијата беше екстензивното следење на активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски, со по неколку прилози на ден кога тој имаше теренска посета, како и со повторување, во деновите кога Груевски немаше да посети некој град или село. Прилозите се карактеризираа со елементи на политички маркетинг, а често наместо изјави беа снимани и прикажани театрални дијалози меѓу него и државните и локалните функционери, или со граѓаните, кои на гледачот требаше да му создадат впечаток на спонтаност и непосредност. Груевски повторно беше прикажан како некој што ја има контролата и кому му се реферира. Не изостанаа ниту прилозите во стилот ветено-сторено (2 март: „По посетата на Груевски, решено е барањето на земјоделците од Чучер-Сандево за продажба на арпаџикот“), како и изразувањето благодарност, во кое беше вклучен дури и граѓанин што се претстави како болен од хемофилија (28 февруари: „Во Кучевиште мештаните им се заблагодарија на властите за обезбедување на лекови од листата за ретки болести“). Груевски беше претставен како некој што се интересира за од најкрупните до најситните проблеми (27 февруари: „Претседателот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски во обиколка на градежните работи на две улици во село Страцин во должина од 1 километар“). Некритички се пренесуваат прилозите за него, без да се постави прашањето во кое својство настапува кога зборува во име на државата за државните проекти (27 февруари: „Оттаму најави 46 милиони евра за изградба на гасоводната мрежа Скопје-Гостивар и Штип-Неготино, во тек е тендерската постапка“), како и што значи реферирањето на него за малите локални проекти, во однос на уставната автономија на локалната самоуправа (3 март: „Повеќе инфраструктурни проекти најави лидерот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски на средбите со граѓаните во штипско“).

(2) Телевизијата го засили трендот на давање збор на опозицијата, односно известување за нејзините партиски активности, иако не е во тек изборна кампања и медиумите немаат обврска да информираат за кампањите на која било политичка партија, (28 февруари: „Лидерот на СДСМ Зоран Заев беше меѓу жителите на Кукуречани. Му се пожалија дека немаат пласман, и побараа работите да се сменат. Заев вети дека доаѓа ново време да се врати единството и достоинството во државата“).

(3) Карактерот на негативните прилози за опозицијата, пак, беше показател дека на телевизијата сепак отсуствува политичкиот баланс (3 март: „Дали и овој пат Заев го изигрува судството и дали на 21 април ќе се појави друга неодложна причина за одлагање на почетокот на судењето во кој тој е обвинет за земање поткуп од 200 илјади евра“). Тоа остава сомнеж дека покривањето на нејзините активности треба да послужи како алиби за да се продолжи со промовирањето на ВМРО-ДПМНЕ и на лидерот Никола Груевски, како и за да се оправдаат нападите против неа.

(4) Во врска со темата за почетокот на изградбата на 55-метарски крст во општината Бутел, која следува по поставувањето споменик на двоглав орел во општината Чаир, телевизијата го избегнуваше аголот дека поставувањето симболи директно или со поддршка на владините партнери ВМРО-ДПМНЕ и ДУИ се зголемува ризикот од меѓуетнички тензии. Наместо тоа, силно се критикуваше министерот за внатрешни работи Оливер Спасовски, кој доаѓа од опозицијата, дека со полицијата не ги спречил инцидентите, во кои учествуваа претставници на власта.

(5) Предмет на напади е и Специјалното јавно обвинителство, преку пренесување содржини од други медиуми, и тоа за две теми: за афера дека обвинителката Катица Јанева барала земјоделско земјиште под закуп од државата (1 март: „Дали првиот човек на СЈО Катица Јанева е регистриран земјоделец

овоштар, прашува телевизијата Алфа“), и за наводна поврзаност со СДСМ (29 февруари: „Насоката на Заев била по секоја цена да има вакви барања од политичката алатка на СДСМ, а тоа е СЈО, пишува Куир“).

Користење на изворите: Во најголем дел од прилозите се користи еден извор (52 прилози), од кои во повеќе од половината (27 прилози), тој извор е претставник на Владата или на партијата ВМРО-ДПМНЕ. Од прилозите каде што се користат два или повеќе извори, тие почесто се согласуваат или имаат барем неутрален однос едни кон други (25 прилози), а во поголемиот дел од нив (15 прилози) станува збор за по двајца или повеќе претставници на власта или на владејачката партија како се надополнуваат. Најмалку прилози се емитувани (3 прилози) во кои изворите имаат различни или спротивставени стојалишта. Во осум случаи телевизијата некритички пренесуваше напаѓачки и клеветнички содржини против опозицијата или против други субјекти, од веб-портали или од други медиуми.

Директни обраќања: Претседателот на ВМРО-ДПМНЕ беше застапен со несразмерно многу директни обраќања (21 обраќање), вклучувајќи изјави за актуелните прашања и за неговите активности, дијалози со соговорници, и стари изјави од партиски митинзи (во прилози од типот ветено-сторено). Од другите субјекти, лидерот на СДСМ беше емитуван со 4 обраќања, а првите луѓе на ГРОМ, Стевчо Јакимовски, на ДПА, Мендух Тачи, и на ДУИ, Али Ахмети, со по едно.

Аудиовизуелна презентација: Убедливо најзастапен тип на манипулативна аудиовизуелна презентација беше следењето на активностите на претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски. Беа забележани и неколку други карактеристични примери.

(1) Користење стари изјави за да се смени контекстот и фокусот на темата во врска со иницијативата пред Уставниот суд за да се укинат членови од Законот за помилување, со кои на претседателот би му се овозможило да помилува лица осудени за изборни нередовности. На 27 февруари се емитувани изјави од 2009 година на пратениците од СДСМ Цветанка Иванова и Емилијан Станковиќ, со цел да се прикаже дека СДСМ тогаш биле против законското решение, а сега против укинувањето на истото решение, без да се има во предвид актуелниот контекст во кој оваа одлука доаѓа во време кога Специјалното јавно обвинителство поднесе пријави против членови на ВМРО-ДПМНЕ за изборни измами.

(2) Подредување на прилозите. Во најмалку два случаи, при т.н. давање збор на опозицијата, веднаш по емитирањето на говорот на опозицискиот претставник, се емитира прилог со кој се напаѓа и се клевети тој претставник (27 февруари, телопа: „Фросина Ременски во Шуто Оризари“/„Кривична пријава против Фросина Ременски за неизвршување на судска одлука“), (29 февруари, телопа: „Заев: Фер избори и одговорна влада предуслови за демократска Македонија“/„Куир: СЈО ќе му биде главен адут на Зоран Заев“).

Примери на фаворизирање или демонизирање политички субјекти:

- (28 февруари, генерална најава): За прв пат жителите ќе добијат нова градинка и спортски објект. Груевски од Чучер-Сандево.
- (1 март, анализа/коментар): На овие предвремени парламентарни избори граѓаните ќе избираат помеѓу два концепти: концептот на деструкција и криза кој го нуди СДСМ заедно со посегнување по суверенитетот на државата, и концептот на квалитетна програма насочена кон решавање на проблемите на граѓаните понуден од ВМРО ДПМНЕ.
- (3 март, извештај): Поставувањето камен-темелник на новата клиничка болница е уште едно ветување на Владата на ВМРО-ДПМНЕ кон граѓаните, не само на Штип, но и на регионот.
- (4 март, извештај): Веднаш по посетата на Груевски на терен излезе екипа за санација на свлечиштето на Радин мост во Кратово.